

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“ปุตตานุโมทนา — การชื่นชมในส่วนบุญของผู้อื่น”

คำว่า ปุตตานุโมทนา อ่านตามภาษาบาลีว่า ปัต - ตา - นุ - โม - ทะ - นา มาจากคำว่า ปัตติ (ส่วนบุญ, ความดี) กับคำว่า อนุโมทนา (ความพลอยชื่นชมยินดี) รวมกันเป็น ปุตตานุโมทนา แปลโดยใจความได้ว่า ความพลอยชื่นชมยินดีในความดีที่ผู้อื่นได้กระทำ

การอนุโมทนาในส่วนบุญ หรือ กุศล หรือ ความดีของผู้อื่นนั้น เป็นบุญญกิริยาวัตถุประการหนึ่งในบรรดาบุญญกิริยาวัตถุ ๑๐ ประการ ตามข้อความจาก ปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ ปุญญกิริยาวัตถุสูตร ดังนี้

“บุญญกิริยาวัตถุ คือ การพลอยอนุโมทนาบุญ
พึงทราบด้วยสามารถแห่งการอนุโมทนาส่วนบุญที่ผู้อื่นให้แล้ว หรือ
อนุโมทนาบุญที่ผู้อื่นทำแล้วทั้งสิ้น ว่า สาธุ (ดีแล้ว)”

เรื่องของกุศล ซึ่งเป็นเรื่องของความดีทั้งหลายนั้น เป็นเรื่องที่ละเอียดมาก และเรื่องของอกุศล ความไม่ดีทั้งหลาย มีความติดข้อง ความโกรธขุ่นเคืองใจ ความไม่รู้ เป็นต้น ก็ละเอียดมาก เช่นเดียวกัน เมื่อได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็สามารถรู้ได้ด้วยตนเองว่า ขณะไหนเป็นกุศล ขณะไหนเป็นอกุศล ถ้าขณะนั้นไม่ติดข้องด้วยโลภะ ไม่ขุ่นเคืองด้วยโทสะ ไม่มีความไม่รู้ ขณะนั้นความดีเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะเกิดกับใครก็ตาม ความดีหรือกุศล หรือบุญนั้น ควรค่าแก่การชื่นชม เมื่อได้ทราบว่าคนนั้นคนนี้ได้เจริญกุศล ได้ทำความดี เราก็ควรชื่นชมในกุศลของเขา และไม่จำกัดด้วยว่า เขาจะบอกเราหรือไม่บอกเราก็ตาม เช่น เพียงอ่านเจอข่าวคนเก็บเงินได้แล้วคืนให้เจ้าของ เราก็ชื่นชมอนุโมทนา ขณะนั้นจิตผ่องใสในกุศลที่ชื่นชมความดีเกิดขึ้นเป็นไปแล้วในขณะนั้น

การอนุโมทนาในความดีของผู้อื่น เป็นบุญประการหนึ่งที่เรียกว่าปุตตานุโมทนา คือ การพลอยชื่นชมยินดีในความดีที่ผู้อื่นได้กระทำ จะเห็นได้ว่า ปุตตานุโมทนา เป็นสิ่งที่จะพิสูจน์hiriโอดตตปะในจิตใจของแต่ละคน เพราะเหตุว่าเมื่อทราบว่าบุคคลอื่นทำกุศล ควรที่จะอนุโมทนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยากเลย เพราะท่านไม่ได้เหนียวที่จะต้องกระทำด้วย แต่ว่ากุศลนั้นก็สำเร็จไปแล้วด้วยการกระทำของคนอื่น เพราะฉะนั้นก็ควรที่จะได้อนุโมทนาในกุศลของบุคคลนั้นจริงๆ แต่ถ้าขณะใดไม่อนุโมทนา กล่าวได้ว่าhiriโอดตตปะไม่เกิดแน่นอนในขณะนั้น ขณะนั้นควรที่จะได้พิจารณาว่าเพราะอะไรจึงไม่อนุโมทนา ซึ่งน่าที่จะเห็นได้ชัดเจน ถ้าไม่เป็นผู้ที่เข้าข้างตัวเอง และถ้าเป็นผู้ที่ตรงก็

จะรู้ว่าขณะนั้น อะไรเป็นเหตุให้ไม่อนุโมทนา ย่อมไม่พ้นไปจากอวิชชา (ความไม่รู้) อหิริกะ (ความไม่ละอายต่ออกุศลธรรม) อนัตตตัปปะ (ความไม่เกรงกลัวอกุศลธรรม) เป็นเหตุให้อกุศลอื่น เช่น ริษยาหรือความไม่พอใจ เกิดร่วมด้วย หรือบางครั้งก็เป็นเพราะความสำคัญตนก็ได้ จึงไม่อนุโมทนาในความดีของผู้อื่น ทันทีที่ไม่อนุโมทนา ก็ควรจะระลึกได้ว่าเป็นอกุศล เพราะแม้กุศล ที่เกิดขึ้นก็เป็นสิ่งที่มีจริง เป็นอารมณ์ของสติปัญญาได้ ทำให้ขณะนั้นสามารถเห็นสภาพของอกุศลธรรมซึ่งกำลังปรากฏตามความเป็นจริงได้

ใครที่ไม่เคยเห็นอกุศลก็คงจะบอกว่าเห็นยาก ทางตาในขณะที่อกุศลเกิดได้อย่างไร ทางหูในขณะที่อกุศลเกิดได้อย่างไร เป็นต้น แต่พอใครทำกุศลแล้วไม่อนุโมทนา เป็นเวลาที่จะเห็นอกุศลได้ชัดเจนทีเดียวว่า ในขณะที่นั้นเป็นอกุศลธรรม ซึ่งเกิดกับตัวท่านที่จะให้สังเกตให้รู้ชัดได้ทีเดียวว่าในขณะที่นั้นไม่สามารถที่จะอนุโมทนาได้

การอนุโมทนาบางครั้งก็เป็นกุศลจิตที่เกิดร่วมกับอุเบกขา (ความรู้สึกเฉยๆ) และบางครั้งก็เป็นกุศลจิตที่เกิดร่วมกับโสมนัส แล้วแต่กาลแล้วแต่เหตุการณ์ ถ้าเป็นกุศลที่กระทำไต่ยาก และมีบุคคลหนึ่งบุคคลใดกระทำ ก็เป็นปัจจัยพอที่จะให้จิตของท่านเกิดอนุโมทนายินดีด้วย ด้วยความรู้สึกโสมนัสที่ท่านผู้นั้นสามารถที่จะกระทำกุศลที่กระทำไต่ยาก แต่ถ้าเป็นกุศลทั่วๆ ไปเล็กๆ น้อยๆ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่ห่างไกล หรือเป็นบุคคลที่ห่างไกลก็ตาม แต่ถ้าเป็นกุศลซึ่งเกิดไต่ได้โดยไม่ยาก แล้วท่านก็เกิดกุศลจิตอนุโมทนา เช่น เห็นบุคคลอื่นช่วยเหลือใครแม้เพียงเล็กน้อย ก็พอที่จะสังเกตลักษณะของจิตในขณะนั้นได้ว่า ท่านยินดีด้วยในกุศลของคนนั้นด้วยจิตประเภทไหน ประกอบด้วยอุเบกขา หรือ โสมนัส ซึ่งเป็นชีวิตประจำวันจริงๆ เป็นธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย

สภาพธรรม เป็นสิ่งที่มีจริง ๆ เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัย และสิ่งที่มีจริงนั้น ก็สามารถเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงได้ว่า เป็นธรรม ไม่ใช่เรา แม้ในขณะที่ชื่นชมยินดีในความดีของผู้อื่น ซึ่งเป็นบุญประการหนึ่ง ก็เป็นสภาพธรรมที่มีจริง ๆ เป็นธรรม ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน การที่จะเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงได้นั้น สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือการฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย เมื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกเจริญขึ้นก็จะปรุงแต่งเกื้อกูลให้ความดีทั้งหลายเจริญยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]